Del garantisme al bonisme: quan la defensa dels drets es confon amb la negació del límit

Opinió | 05-01-2026 | 09:14

Molta gent es pregunta com és possible que les lleis siguin tan benèvoles amb els delinqüents i amb altres infractors de béns, com ara els ocupes d?habitatges.

En el debat públic actual sobre seguretat, delinqüència i sistema penal, hi ha paraules que funcionen més com a armes llancívoles que no pas com a conceptes útils. Garantisme i bonisme en són dos exemples clars. El primer, nascut com una conquesta civilitzadora destinada a limitar el poder punitiu de l?Estat, ha acabat sovint caricaturitzat. El segon, emprat de manera despectiva, assenyala una deriva ben real: la transformació del garantisme en una actitud ingènua i sobreprotectora envers el delinqüent, que acaba generant injustícies contra les víctimes i una greu inseguretat jurídica per al conjunt de la ciutadania.

Aquest article defensa una tesi clara: el problema no és el garantisme, sinó la seva banalització ideològica.

El garantisme penal no és una ocurrència recent ni patrimoni d?una ideologia concreta. Com ha assenyalat el jurista italià Luigi Ferrajoli, un dels seus principals teòrics contemporanis, el garantisme no és indulgència amb el delicte, sinó un sistema de límits jurídics al poder punitiu, orientat a protegir els drets fonamentals sense anul·lar la responsabilitat penal.

El garantisme neix de la Il·lustració penal, es consolida amb la formulació dels Drets Humans després de la Segona Guerra Mundial i s?integra en les constitucions socials europees com a garantia contra l?arbitrarietat. La seva funció és clara: impedir que l?Estat castigui sense límits, encara que ho faci amb suport popular.

Els problemes apareixen quan aquest model s?aplica en el context d?un Estat social afeblit per

polítiques globalistes de caràcter neoliberal: recursos insuficients, empobriment creixent de capes àmplies de la població, manca d?habitatge i migracions massives. En aquest escenari, les alternatives a la presó esdevenen sovint ineficaces i generen reincidència. A tot això s?hi afegeix una desconnexió creixent amb les víctimes, sovint invisibilitzades en determinats discursos progressistes.

En aquest context, una part de l?esquerra postmarxista, orfe de causes i profundament desnortada, ha convertit el garantisme en una identitat moral. Segons aquesta visió, el ?delicte? com a tal no existeix: només existeixen actes. Els ?delictes? serien simples conflictes entre particulars i, en conseqüència, si el delicte no existeix, tampoc no existirien els ?delinqüents?. Aquests passarien a ser considerats únicament persones en situació de conflicte.

La categoria de ?delinqüent? seria, segons aquest relat, una construcció política creada maquiavèl·licament pel poder per generar enemics socials que justifiquin l?existència de l?aparell repressiu de l?Estat. Així, explicar el delicte equivaldria a excusar-lo, i el delinqüent acabaria sent vist exclusivament com una víctima del sistema. Aquesta idealització ha produït injustícies simbòliques i materials intolerables i profundament denigrants contra les víctimes i els seus familiars.

La radicalització bonista no ha enfortit els Drets Humans, sinó que els ha afeblit, projectant una imatge de caos i d?inseguretat jurídica sobre la ciutadania. Recuperar un garantisme ajustat a la realitat implica assumir límits, reconèixer les víctimes i defensar els drets sense renunciar a la responsabilitat del delinqüent.

Protegir drets no és negar el dany. I posar límits no és repressió, sinó una condició essencial de la justícia.

Autor: Narcís Oliveres